

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ НАЛЕЖНИХ УМОВ
ДІЯЛЬНОСТІ СУДУ В УКРАЇНІ****LEGAL PRINCIPLES OF CREATING APPROPRIATE CONDITIONS
FOR THE ACTIVITY OF THE COURT IN UKRAINE**

Мета статті полягає у комплексному аналізі нормативно-правових та організаційних засад створення належних умов діяльності судів України, визначенні ролі керівника апарату суду та інших суб'єктів у цьому процесі, а також у формуванні напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання з метою забезпечення незалежності, ефективності та доступності правосуддя в умовах воєнних викликів і європейської інтеграції. У статті досліджуються правові та організаційні засади створення належних умов діяльності судів в Україні у сучасних умовах. Акцент зроблено на аналізі конституційних положень, законодавчих актів, міжнародних правових документів і державних програм, що визначають роль органів державної влади, Державної судової адміністрації України та працівників апарату суду у забезпеченні ефективного функціонування правосуддя. Особлива увага приділяється рішенню Конституційного Суду України від 28.08.2020 № 10-р/2020, у якому підкреслено неприпустимість обмеження гарантій суддів та працівників апарату суду законами про державний бюджет. Доведено, що працівники апарату суду виступають інституційною опорою судової влади, без якої неможливе її стабільне функціонування, що підтверджено й міжнародними рекомендаціями Ради Європи. Авторкою доводиться, що на законодавчому рівні існує достатня база, яка визначає структуру, повноваження та відповідальність суб'єктів, залучених до організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів. Окрему роль у цьому процесі відіграє керівник апарату суду, на якого покладається безпосередня реалізація заходів щодо функціонування суду в межах визначених ресурсів і нормативних вимог. Водночас окреслюється важливість державних програм та концепцій цифровізації, які спрямовані на модернізацію інфраструктури судів, автоматизацію процесів і запровадження системи «Електронний суд». У статті наголошується, що створення належних умов діяльності суду має комплексний характер і вимагає злагодженої взаємодії державних органів, керівництва судів та міжнародних партнерів. Автор доходить висновку, що в умовах воєнного стану особливого значення набувають питання безпеки, доступності правосуддя, збереження кадрового потенціалу й стійкості інформаційних систем, що потребує оновлення нормативної бази та посилення ресурсного забезпечення.

Ключові слова: *судова система, апарат суду, організаційне забезпечення, Конституційний Суд України, Державна судова адміністрація, належні умови діяльності суду, цифровізація правосуддя, доступ до правосуддя.*

The purpose of the article is to comprehensively analyze the regulatory, legal and organizational principles for creating appropriate conditions for the activities of the courts of Ukraine, to determine the role of the head of the court staff and other subjects in this process, as well as to form directions for improving administrative and legal regulation in order to ensure the independence, efficiency and accessibility of justice in the context of military challenges and European integration. The article examines the legal and organizational principles of creating appropriate conditions for the operation of

courts in Ukraine in modern conditions. The emphasis is on the analysis of constitutional provisions, legislative acts, international legal documents and state programs that determine the role of state authorities, the State Judicial Administration of Ukraine and court staff in ensuring the effective functioning of justice. Particular attention is paid to the decision of the Constitutional Court of Ukraine dated 28.08.2020 No. 10-p/2020, which emphasizes the inadmissibility of limiting the guarantees of judges and court staff by laws on the state budget. It is proven that court staff are the institutional support of the judiciary, without which its stable functioning is impossible, which is also confirmed by international recommendations of the Council of Europe. The author argues that at the legislative level there is a sufficient basis that determines the structure, powers and responsibilities of entities involved in the organizational, financial and logistical support of courts. A separate role in this process is played by the head of the court staff, who is entrusted with the direct implementation of measures for the functioning of the court within the limits of certain resources and regulatory requirements. At the same time, the importance of state programs and concepts of digitalization, which are aimed at modernizing the infrastructure of courts, automating processes and introducing the "Electronic Court" system, is outlined. The article emphasizes that the creation of proper conditions for the operation of the court is complex in nature and requires coordinated interaction between state bodies, court management and international partners. The author concludes that in conditions of martial law, the issues of security, accessibility of justice, preservation of human resources and stability of information systems acquire special importance, which requires updating the regulatory framework and strengthening resource support.

Key words: *judicial system, court staff, organizational support, Constitutional Court of Ukraine, State Judicial Administration, proper conditions for the operation of the court, digitalization of justice, access to justice.*

Актуальність теми. Ефективність діяльності судової системи в цілому, а також безпосередньо працівників апарату суду залежить від якісного нормативно-правового забезпечення. Основним Законом, на базі якого здійснюється законодавча діяльність та забезпечується життєдіяльність країни, є Конституція України. Тільки вона має найвищу юридичну силу в державі, а тому їй належить особлива роль, адже вона є не лише основою чинного законодавства України, але й забезпечує єдність нормативно-правового регулювання у середині країни. Так, у ст. 92 Конституції України передбачено, що виключно законами України визначаються судоустрій, судочинство і таке інше. Загальним питанням правосуддя присвячено восьмий розділ [1; 2, с. 134].

Конституційний Суд України неодноразово наголошував, що однією з ключових передумов реального та ефективного функціонування суду є гарантоване державою створення таких умов, які б дозволяли суддям здійснювати свої повноваження незалежно, без тиску чи впливу з боку будь-яких гілок влади. У своїх рішеннях Конституційний Суд послідовно підкреслює, що організаційне забезпечення діяльності судів є елементом конституційного принципу верховенства права, а також важливою складовою гарантій незалежності суддів, передбачених статтею 126 Конституції України.

Так, рішенням Конституційного Суду України від 28.08.2020 №10-р/2020 визнано такими, що не відповідають Конституції України положення частин першої, третьої статті 29 Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 14 листопада 2019 року № 294-IX зі змінами, абзацу дев'ятого пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 13 квітня 2020 року № 553-IX. Зокрема, в рішенні Конституційного Суду України від 28.08.2020 № 10-р/2020 зазначено, що вирішуючи питання щодо конституційності оспорюваних положень Закону № 294, Конституційний Суд України виходить із юридичної позиції, яку він неодноразово висловлював: оскільки предмет закону про Державний бюджет України чітко визначений у Конституції України, то цей закон не може скасовувати чи змінювати обсяг прав і обов'язків, пільг, компенсацій і гарантій, передбачених іншими законами України (абзац восьмий пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007). Крім того, виходячи з того, що предмет регулювання Бюджетного кодексу України (далі - Кодекс), так само, як і предмет регулювання законів України про Державний бюджет України на кожний рік, є спеціальним, що обумовлено положеннями пункту 1 частини другої статті 92 Основного Закону України, Конституційний Суд

України в Рішенні від 27 лютого 2020 року № 3-р/2020 дійшов висновку, що Кодексом не можна внести зміни до інших законів України, зупиняти їх дію або скасовувати їх, а також встановлювати інше (додаткове) законодавче регулювання відносин, відмінне від того, що є предметом спеціального регулювання іншими законами України (абзац восьмий підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини). Конституційний Суд України вкотре наголосив на тому, що скасування чи зміна законом про Державний бюджет України обсягу прав і гарантій та законодавчого регулювання, передбачених у спеціальних законах, суперечить статті 6, частині другій статті 19, статті 130 Конституції України [3].

Мета статті полягає у комплексному аналізі нормативно-правових та організаційних засад створення належних умов діяльності судів України, визначенні ролі керівника апарату суду та інших суб'єктів у цьому процесі, а також у формуванні напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання з метою забезпечення незалежності, ефективності та доступності правосуддя в умовах воєнних викликів і європейської інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Не менш важливе значення серед правових засад діяльності працівників апарату суду посідають норми міжнародних правових актів. Так, у контексті нашого дослідження варто звернути увагу на вимоги Рекомендації CM/Res (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки від 17 листопада 2010 року, де зазначено щодо необхідності працювати у судах достатньої кількості кваліфікованого допоміжного персоналу. Мова йде саме про працівників апарату суду, адже апарат суду – допоміжний орган у структурі суду. Поряд з цим, у Рекомендаціях передбачена норма, спрямована на попередження виникнення та зменшення надмірного робочого навантаження в судах. Її суть зводиться до вжиття заходів по передачі несудових питань іншим особам із відповідною кваліфікацією [4]. На важливій ролі допоміжного персоналу акцентується увага й у Рекомендації № R(94)12 «Незалежність, дієвість та роль суддів» від 13 жовтня 1994 року: для ефективної роботи суддів рекомендується створити належні умови роботи, у тому числі завдяки допоміжному персоналу й дорученню виконання не судових завдань іншим особам для того, щоб судді мали змогу оперативну та ефективно виконувати свої обов'язки, не було перевантаження в роботі судів [5]. У свою чергу, Консультативна рада європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи в п. 31 свого Висновку № 6 (2004) передбачила, що забезпечення правосуддя включає не лише роботу суддів та інших представників юридичних професій, але й охоплює великий обсяг діяльності, яка здійснюється в межах судових установ державними службовцями та громадянами. До того ж, робота судової системи значною мірою залежить від судової інфраструктури, зокрема допоміжного персоналу [6]. Як бачимо, значимість працівників апарату суду закріплено на рівні міжнародного законодавства, адже вони відіграють допоміжну роль у здійсненні правосуддя [2].

Таким чином, міжнародні правові акти чітко окреслюють фундаментальне значення працівників апарату суду як необхідної передумови ефективного функціонування судової системи. У документах Ради Європи та Консультативної ради європейських суддів наголошено, що якісна та безперебійна робота суду неможлива без достатньої кількості кваліфікованого допоміжного персоналу, належного розподілу повноважень і передачі несудових завдань іншим службовцям. Такий підхід не лише зменшує надмірне навантаження на суддів, а й забезпечує оперативність, ефективність та незалежність здійснення правосуддя.

Закріплення ролі працівників апарату суду на міжнародному рівні свідчить про усвідомлення європейською правовою спільнотою необхідності створення повноцінних організаційних умов, у яких суддя може зосередитися виключно на здійсненні правосуддя. Отже, апарат суду постає не як технічний чи допоміжний елемент, а як інституційна опора функціонування судової влади, значення якої потребує постійної уваги як національного, так і міжнародного рівнів.

Крім зазначеного, 14 травня 2025 року Кабінет Міністрів України затвердив Розпорядження № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», яким було затверджено Дорожню карту з питань верховенства права [7]. Саме цей кластер відкривається першим і завершується останнім, а його вимоги передбачають безперервне забезпечення судів, органів та установ системи правосуддя достатніми фінансовими й кадровими ресурсами. Йдеться, зокрема, про підтримання конкурентного рівня винагороди для суддів та заробітної плати для працівників судових апаратів й інших установ правосуддя з урахуванням навантаження, значущості та відповідальності їхньої діяльності.

В Україні тривалий час функції щодо організаційного забезпечення діяльності загальних судів покладалися на Міністерство юстиції та його територіальні органи на місцях. До 1989 року

відповідні заходи здійснювалися у межах концепції “організаційного керівництва” судами, яке є несумісним із засадою незалежності суддів. Доцільність збереження за Міністерством юстиції функції організаційного забезпечення діяльності судів починаючи з середини 90-х років неодноразово ставилася під сумнів, оскільки вона не була основною турботою Міністерства, а лише одним із численних завдань. Крім того, для цього періоду були характерні масові випадки недофінансування окремих судів, незабезпечення їх мінімальним набором оргтехніки та канцелярських товарів [9].

Ситуація змінилася із прийняттям у 2002 році Закону “Про судоустрій України”, який передбачав утворення Державної судової адміністрації як окремої системи спеціалізованих органів виконавчої влади з єдиним завданням – організаційним забезпеченням діяльності судів. Державна судова адміністрація України та її територіальні управління почали діяти з 2003 року [9]. Її статус був також підтверджений і в новому Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року. Де питанням законодавчого врегулювання організаційного забезпечення діяльності судів відведено норми розділу XI Закону України «Про судоустрій і статус суддів». При цьому положення стосовно апарату суду, служб організаційного забезпечення роботи та охорони суду окремо виділено у главі 3 зазначеного розділу Закону [2, с. 41].

Крім вищезазначеного закону, створення належних умов діяльності суду регламентується й іншими нормативно-правовими актами цього виду, це зокрема: Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22 грудня 2005 р. № 3262-IV, який визначає порядок доступу до судових рішень з метою забезпечення відкритості діяльності судів загальної юрисдикції, прогнозованості судових рішень і сприяння однаковому застосуванню законодавства [10], Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI, що встановлює порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що перебуває у володінні суб’єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації [11], Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII, що визначає принципи, правові та організаційні засади забезпечення публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної, орієнтованої на громадян державної служби, яка функціонує в інтересах держави й суспільства [12], а також інші нормативно-правові акти у сфері здійснення судочинства [13].

Також, на виконання положень рамкового закону 16 червня 2003 р. Кабінет Міністрів затвердив розроблену Державною судовою адміністрацією України Державну програму організаційного забезпечення діяльності судів на 2003–2005 роки [14], у якій встановлено конкретні заходи щодо забезпечення діяльності судів, вирішення питань соціального забезпечення, безпеки та незалежності суддів. Протягом 2003 р. зроблено першочергові кроки у реалізації цієї Програми. Одночасно з Державною програмою організаційного забезпечення діяльності судів на 2003–2005 роки була розроблена та прийнята Програма інформатизації судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи на 2004–2006 роки, яка затверджена Рішенням Ради суддів України від 02.04.2004 року № 22. Вона була створена з метою забезпечення прозорості судового процесу, створення умов для ефективної діяльності судів, спрямованої на забезпечення належного захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина, порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів підприємств та організацій [15].

На виконання зазначеної програми у 2010 році була прийнята Концепція галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи [16], головною метою якої було визначено: «формування умов для створення та функціонування Єдиної судової інформаційної системи, що надає інформаційну та технологічну підтримку судочинству на принципах дотримання балансу між потребою громадян, суспільства і держави в вільному обміні інформацією і необхідними обмеженнями на її розповсюдження і являє собою сукупність нормативно-правових, організаційно-розпорядчих заходів, програмно-технічних та телекомунікаційних засобів, що забезпечують збирання, оброблення, накопичення, аналіз та зберігання інформації, взаємодію окремих підсистем уніфікованої та взаємопов’язаної через відповідні стандарти та протоколи, програмні інтерфейси, стандарти даних, стандарти документів, мереж, ведення архіву та відповідні управлінські процеси інфраструктури» [16].

Пізніше регулярно приймали різні програми і концепції направлені на створення належних умов для інформатизації та цифровізації судової влади. Одним із останніх таких документів – це галузева Програма інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки [17], яка була розроблена і затверджена Наказом Державної судової адміністрації України від 14.06.2022 № 178. Програма має на меті: автоматизацію судових процесів; впровадження електронного судочинства;

інтеграцію з національною системою електронного урядування. Своєю чергою, завдання включають розробку функціональних підсистем (електронний суд, електронний кабінет, відеоконференц'язок тощо) й організаційне забезпечення впровадження ЄСІТС [17].

Для належної реалізації забезпечення діяльності судових органів Президентом України приймається низка указів – наприклад, Указ Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006 «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів», у якому з метою утвердження в Україні верховенства права та впровадження європейських стандартів у національну систему судового устрою та судочинства постановлено схвалити Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів [18]. Якщо говорити про постанови Кабінету Міністрів України, то вони в своїй більшості спрямовані на деталізацію норм щодо забезпечення діяльності судових органів. В якості прикладу можна навести Постанову від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів», у якій затверджено схеми посадових окладів керівних працівників, спеціалістів і службовців Державної судової адміністрації, судів та інших органів державної влади згідно з додатками, а також розміри надбавок за ранг державного службовця [19]. Провідну роль у системі органів правотворчості, які забезпечують діяльність судів, відіграють органи суддівського самоврядування – наприклад, Положення про Державну судову адміністрацію, затверджене рішенням Ради суддів України від 22 жовтня 2010 року № 12. Згідно з ним Державна судова адміністрація України є органом у системі судової влади, діяльність якого підзвітна з'їзду суддів України. Вона здійснює організаційне забезпечення діяльності органів судової влади з метою створення належних умов функціонування судів і діяльності суддів, представляє суди у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування в межах повноважень, установлених законом [20]. У сфері адміністративно-правового забезпечення діяльності судів важливу роль відіграють накази Державної судової адміністрації. Звертає на себе увагу, приклад, Наказ Державної судової адміністрації України від 17 листопада 2015 року № 197 «Про деякі питання організаційного забезпечення діяльності судів та звільнення суддів», у якому визначено покласти тимчасово, до моменту повернення окупованої території під загальну юрисдикцію України, виконання функцій і повноважень територіальних управлінь Державної судової адміністрації України в Автономній Республіці Крим і місті Севастополі на територіальне управління Державної судової адміністрації України в місті Києві [13; 21].

У сфері забезпечення діяльності будь-якого державного органу мають велике значення державні програми, адже саме вони формують стратегічне бачення розвитку, визначають пріоритети, обсяги фінансування, ресурси та інструменти реалізації поставлених завдань. У контексті судової влади державні програми відіграють ключову роль у створенні належних організаційних, матеріально-технічних та інфраструктурних умов для ефективного здійснення правосуддя.

Завдяки державним програмам можливо забезпечити належне функціонування судів, зокрема фінансування будівництва або реконструкції приміщень судів, модернізацію інформаційних систем, забезпечення судів сучасною комп'ютерною технікою, засобами відеоконференц'язку, охороною та належним кадровим забезпеченням. Програми такого типу спрямовані також на реалізацію принципу доступності правосуддя, підвищення якості судових послуг, зменшення строків розгляду справ та підвищення рівня довіри громадян до судової влади.

Наприклад, Державна програма КПКВК 0501020 – «*Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя*» [22]. Ця бюджетна програма охоплює фінансування діяльності місцевих та апеляційних судів, забезпечуючи умови для ефективного здійснення правосуддя. Включає витрати на оплату праці суддів та працівників апаратів, утримання приміщень, матеріально-технічне забезпечення, інформатизацію, охорону, транспорт тощо. Має на меті створення належної інфраструктури та організаційних умов для стабільної роботи судової системи.

Таким чином, державні програми виступають не лише інструментом управління та планування, а й гарантією сталого інституційного розвитку судової системи в межах демократичної правової держави.

Ще одним важливим актом, що встановлює правові засади належних умов діяльності судів є Типове положення про апарат суду від 08 лютого 2019 року № 131 [23]. Значення Типового положення полягає в тому, що воно: встановлює єдині стандарти функціонування апаратів судів різних рівнів, забезпечуючи уніфікований підхід у їхній роботі; визначає ключові напрями діяльності апарату – організаційне забезпечення роботи суддів, ведення діловодства, статистики,

аналітики, а також контроль за виконанням рішень суду; створює правові умови для ефективного кадрового менеджменту, що включає процедури добору, навчання та підвищення кваліфікації працівників апарату; спрямоване на підвищення ефективності судочинства шляхом удосконалення внутрішньої організації роботи суду.

Висновки: Проведений аналіз свідчить, що нормативно-правове регулювання організації забезпечення діяльності судів України перебуває в процесі динамічного розвитку та адаптації до нових викликів, зокрема в умовах збройної агресії. Конституційно закріплена незалежність судової влади передбачає обов'язок держави створити всі необхідні умови для її повноцінного функціонування.

На законодавчому рівні існує достатня база, яка визначає структуру, повноваження та відповідальність суб'єктів, залучених до організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів. Окрему роль у цьому процесі відіграє керівник апарату суду, на якого покладається безпосередня реалізація заходів щодо функціонування суду в межах визначених ресурсів і нормативних вимог.

Разом з тим, виявлено потребу в оновленні підходів до забезпечення діяльності судів з урахуванням реалій воєнного часу: безпеки судових приміщень, цифрової трансформації судочинства, гарантій доступу до правосуддя для населення на постраждалих територіях. Необхідно також посилити міжінституційну координацію між органами виконавчої влади, судовою адміністрацією та міжнародними партнерами задля реалізації ефективних рішень.

Отже, подальше вдосконалення нормативно-правових засад має бути спрямоване на підвищення гнучкості, стійкості та інституційної спроможності судової системи - як у мирний, так і в кризовий період.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Іноземцева К. О. Організаційно-правові засади кадрового забезпечення судової системи України: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. Суми, 2021. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86407/5/diss_Inozemtseva.pdf
3. Справа № 420/13618/20 Одеський окружний адміністративний суд від 04 березня 2025 року. <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/125577761/>
4. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки від 17.11.2010 р. № (2010)12. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38.
5. Рекомендація № R(94)12 «Незалежність, дієвість та роль суддів» від 13.10.1994 р. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_323
6. Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо справедливого суду в розумний строк та ролі судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів вирішення спорів. URL: https://court.gov.ua/userfiles/visn6_2004.pdf.
7. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 “Основи процесу вступу до ЄС”: Розпорядження Кабінет Міністрів України від 14 травня 2025 р. № 475-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text>
9. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. А. П. Гель, Г. С. Семаков, С. П. Кондракова. К.: МАУП, 2004. 272 с. URL: <http://radnuk.info/pidrychnuku/sydovi-orgonu/500-sydi/10434-s-4----->.
10. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 р. № 3262-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15#Text>
11. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
12. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
13. Бойко В. П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих судів: дисер. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016.
14. Про затвердження Державної програми організаційного забезпечення діяльності судів на 2003-2005 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 2003 р. № 907. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2003-%D0%BF#Text>

15. Програма інформатизації судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи на 2004-2006 роки: Рішення Ради суддів України від 02.04.2004 р. №22. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr022414-04#Text>

16. Концепція галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи 2010. https://od.court.gov.ua/tu16/info_suddi/conzercia/

17. Про затвердження галузевої Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки: Наказ Державної судової адміністрації України 14.06.2022 р. № 178. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0178750-22#Text>

18. Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів: Указ Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006 / Офіційний вісник України. – 2006. – № 19. – С. 23

19. Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року №268. Офіційний вісник України, 2006. № 10. С. 245.

20. Положення про Державну судову адміністрацію: затверджено рішенням Ради суддів України від 22 жовтня 2010 року № 12. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr012414-10#Text>

21. Про деякі питання організаційного забезпечення діяльності судів та звільнення суддів: Наказ Державної судової адміністрації України від 17 листопада 2015 року №197. Судова гілка влади: офіційний веб-сайт, 2015. – http://dsa.court.gov.ua/dsa/14/Nakaz_DSA_197_17_11_2015/

22. Паспорт бюджетної програми на 2023 рік: Наказ Державної судової адміністрації від 15.02.2023 р. № 88. https://ec.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/dsa/passport_0501020_2023.pdf

23. Типове положення про апарат суду: Наказ Державної судової адміністрації України від 08.02.2019 р. № 131. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-19#Text>

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.07.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.08.2025

Дата публікації: 29.09.2025.